

Nieuwsbrief september 2019

In deze nieuwsbrief kan u informatie vinden over:

- Een nieuw schooljaar, een nieuwe planning
- Nieuwe contactpersonen Preventie en bescherming
- Onthaal en begeleiding nieuwe medewerkers
- Arbeidsongevallen: tips om ernstige arbeidsongevallen te voorkomen
- Infodagen Preventie en bescherming: editie 2020
- Opleidingen

Snel naar ...

• www.g-o.be/preventie

• www.politeia.be

Deze nieuwsbrief wordt verstuurd naar de contactpersonen preventie en bescherming, de vertrouwenspersonen en de hiërarchische lijn.

Op de website van onze dienst vindt u een [archief met de nieuwsbrieven](#) van de voorbije schooljaren. Deze informatie kan u ook delen met andere personeelsleden in de lerarenkamer of via Smartschool.

Veel leesplezier en een veilige start van het schooljaar!

Guy Linten
Preventieadviseur-coördinator
Gemeenschappelijke preventiedienst

Een nieuw schooljaar, een nieuwe planning

Bij elk nieuw schooljaar hoort een planning. Ook voor het preventiebeleid is dit het geval. De Gemeenschappelijke preventiedienst maakte een handige tool voor alle betrokkenen.

De jaarplanner Preventie maakt het onderscheid tussen:

1. Periodieke controles: uit te voeren door een bevoegd persoon (intern of extern aan de onderwijsinstelling)
2. Keuringen: uit te voeren door een externe dienst voor technische controle
3. Preventieregister: uit te voeren door de werkgever

Het sjabloon kan u [hier](#) downloaden.

Nieuwe contactpersonen Preventie en bescherming

Bij het begin van het schooljaar zijn er in elke onderwijsinstelling personeelsbewegingen: een collega gaat met pensioen, krijgt een andere opdracht, verandert van school of van sector. Dit kan ook een impact hebben op de opvolging van het preventiebeleid van de onderwijsinstelling. Contacteer dus zo snel mogelijk de bevoegde preventieadviseur om deze informatie door te geven. Geef ook de contactgegevens door van de nieuwe collega zodat hij/zij zo snel mogelijk kan opgeleid worden in o.a. het Elektronisch Preventieopvolgsysteem (EPOS) en kan deelnemen aan de Infodagen. En wanneer de contactgegevens accuraat zijn komt de nieuwsbrief Preventie en bescherming bij de juiste medewerkers aan.

Onthaal en begeleiding nieuwe medewerkers

Een professioneel uitgebouwd onthaal draagt bij tot de vlotte integratie van nieuwe medewerkers en is bovendien wettelijk verplicht.

De **onthaalprocedure** bestaat uit twee fasen.

- De 'informatiefase' dient om de nieuwkomer vertrouwd te maken met de nieuwe werkomgeving, om onzekerheid te verminderen. Zorg er o.a. voor dat praktische zaken als arbeidskledij, werkuitrusting, toegangsbadges of sleutels, kast in de kleedkamer, e-mailadres geregeld zijn.
- In de '(re-)integratiefase' zullen een aantal zaken worden herhaald. Organiseer een rondleiding in de organisatie en zorg ervoor dat de nieuwe medewerker in elk geval grondig kan kennismaken met zijn eigen werkplek, en al even aan de slag kan, al dan niet onder begeleiding van de directe leidinggevende of een collega. Bespreek in de loop van deze fase samen met de nieuwkomer het functie- en competentieprofiel: bijvoorbeeld taken, resultaatsgebieden, competenties, inwerkperiode, evaluatiecriteria ...

De eerste werkdag

Elk beginnend personeelslid krijgt:

- Een onthaalbrochure 'eerste stappen in veiligheid'
Een goede onthaalbrochure bevat informatie over de praktische kant van het werken in een bedrijf, de bedrijfsmissie en visie, het organogram, ... Houd er rekening mee dat alle medewerkers deze brochure moeten kunnen begrijpen, ook de anderstalige medewerkers. De Gemeenschappelijke preventiedienst ontwikkelde een sjabloon (62 pag.) waarin alle welzijnsaspecten bij het onthaal zijn opgenomen en de betrokkenen verder aangevuld dient te worden.
Het sjabloon kan u [hier](#) downloaden.
- Een onthaalbewijs
Het onthaalbewijs is een document dat samen met de onthaalbrochure 'eerste stappen in veiligheid' door de algemeen directeur of het aangeduide lid van de hiërarchische lijn van de scholengroep (werkgever) wordt besproken, ondertekend en overhandigd tijdens een gesprek dat plaatsvindt op de eerste werkdag.
Het sjabloon kan u [hier](#) downloaden.
- Een peter of meter
De peter of meter is bij voorkeur een directe collega met een gelijkaardige functie, maar met een hoger ervaringsniveau en een goed inzicht op het reilen en zeilen in de onderwijsinstelling. Hij of zij beschikt over de juiste vaardigheden op menselijk vlak en over de nodige feeling om een collega te begeleiden en de teamspirit te stimuleren. Een peter of meter laat de integratie op de

werkvloer zo goed mogelijk verlopen en zorgt dat deze tijdig geëvalueerd en eventueel bijgestuurd wordt. De begeleiding kan zowel betrekking hebben op technische aspecten als op attitude en sociale vaardigheden. Dat betekent concreet dat een peter of meter de collega vertrouwd maakt met de organisatiecultuur, de ongeschreven regels, normen en gewoontes en heel wat praktische zaken.

Meer informatie op de website van de preventiedienst: [preventieregister / A9 onthaal en begeleiding nieuwe medewerkers](#)

Arbeidsongevallen: tips om ernstige arbeidsongevallen te voorkomen

Ondanks alle inspanningen dienen we elk schooljaar nog een tiental omstandige verslagen op te maken naar aanleiding van een arbeidsongeval met weefselverlies. In de meeste gevallen is het onomkeerbaar. Zo kan een verkeerde handeling bij een zaagmachine leiden tot een amputatie van een vingerkootje. In 2018 waren er in de onderwijsinstellingen van het GO! 11 ernstige arbeidsongevallen. Wanneer we cijfergegevens van de voorbije jaren overlopen dan zien we dat 2 op 3 cases verband houden met het werken aan machines. In de helft van de gevallen gebeurt dit in de afdeling Houtbewerking.

Hieronder vindt u tips en een samenvatting van een analyse van honderd ernstige arbeidsongevallen door de Nederlandse overheid (RIVM).

In Nederland verliezen elk jaar circa 280 mensen lichaamsdelen, vooral vingers of delen daarvan, tijdens werkzaamheden met machines met bewegende onderdelen. Om dit te voorkomen is het essentieel dat medewerkers niet in aanraking kunnen komen met bewegende delen van machines. In de praktijk zijn fysieke afschermingen daarvoor lang niet altijd effectief. Afschermingen zijn bijvoorbeeld verwijderd voor onderhoud, of medewerkers zijn in de verleiding gekomen ze te omzeilen.

De analyse maakt inzichtelijk welke situaties veel voorkomen en wat de directe en indirecte oorzaken van de ongevallen zijn. Uit het onderzoek blijkt dat het samenspel tussen het ontwerp van een machine en de gebruiker essentieel is: in 21 van de 100 onderzochte ongevallen blijken slachtoffers zich te bevinden op plekken waar binnen het machineontwerp geen rekening mee lijkt te zijn gehouden. Daarnaast ging het vaak om onveilige situaties die al lang bestonden. Afschermingen waren bijvoorbeeld ooit verwijderd en daarna niet meer teruggeplaatst, machines waren sterk verouderd waardoor het ontwerp niet meer voldeed, of werkwijzen werden routinematig op een onveilige manier uitgevoerd.

Bovendien werden onveilige situaties niet altijd herkend in de Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) die daarvoor is bedoeld. De meeste bedrijven waar de onderzochte arbeidsongevallen plaatsvonden hadden weliswaar een RI&E, maar deze was vaak niet toegespitst op de specifieke risicovolle machines waarmee het ongeval gebeurde. Ook werden regelmatig niet alle relevante taken meegenomen in de RI&E. Bijvoorbeeld het (tussentijds) schoonmaken van een lopende band of het verwijderen van (rest)producten.

In vrijwel alle onderzochte ongevallen spelen handelingen van de slachtoffers een belangrijke rol. Er is immers altijd een (laatste) handeling of omissie waarvan achteraf kan worden vastgesteld dat deze essentieel was voor het ongeval. Veelal ging het hierbij om vergissingen, uitglijders en afdwalingen. Ook was er deels sprake van bewust gekozen werkwijzen waarbij medewerkers wisten dat het 'eigenlijk niet zo hoort'. Bedrijfsregels werden dan (al dan niet routinematig) overtreden.

Hierbij waren problemen bij de organisatie van het (veilig) werken van belang. Denk hierbij aan een gebrek aan kennis, gebrekkige procedures en tekortkomingen in het machineontwerp. Ook de werkinstructies vertoonden tekortkomingen: ze waren bijvoorbeeld niet beschikbaar, niet gericht op ervaren medewerkers, verouderd of niet beschikbaar in de goede taal.

Op het einde van het onderzoek worden 5 concrete lessen voor de praktijk geformuleerd.

1. Controleer regelmatig of de afscherming van bewegende delen nog deugdelijk en effectief is

- Ga na of er bewegende delen van een machine zijn die (beter) afgeschermd kunnen worden.
- Controleer met regelmaat of de machines, de onderdelen ervan en de afscherming van de bewegende delen nog in goede staat zijn.
- Zijn alle onderdelen van de machines nog aanwezig?
- Zijn afschermingen na onderhoud ook weer teruggeplaatst?
- Zorg ervoor dat afschermingen en hekwerken zo zijn geplaatst dat medewerkers niet in de verleiding komen om eromheen, overheen, doorheen of onderdoor te gaan.
- Voldoen machines nog aan de verwachtingen, zijn deze niet te zeer verouderd?

2. Wees specifiek bij het inventariseren en evalueren van risico's op papier in de RI&E en in de praktijk tijdens het werk

- Onderscheid verschillende werkzaamheden, zoals het bedienen, invoeren, weghalen van producten, schoonmaken, onderhoud en deblokken.
- Als situaties of machines worden gewijzigd, kijk dan opnieuw naar de risico's.
- Let er bij het uitvoeren van de RI&E op dat zowel de technische aspecten (zoals afschermingen en beveiligingen) als de gehanteerde werkwijzen voldoende aandacht krijgen.

3. Zorg voor goede, specifieke werkinstructies

- Bied werkinstructies aan in de juiste taal of talen van de werknemers die met de machines moeten werken.
- Geef instructies aan alle werknemers die met de machines werken, niet alleen aan nieuwe medewerkers, en geef regelmatig een opfriscursus.
- Controleer of de medewerkers de instructies hebben begrepen en of de instructies goed uitvoerbaar zijn.
- Geef speciale aandacht aan werkinstructies voor werkzaamheden als schoonmaken en onderhoud, en specificeer het energievrij maken van de machine bijvoorbeeld met gebruik van een Lockout Tagout procedure.
- Zorg ervoor dat instructies voor het gebruik van de machine makkelijk toegankelijk zijn, bijvoorbeeld in de vorm van machineinstructiekaarten, en dat deze in de buurt van de machine zijn te raadplegen.

4. Let op specifieke gedragingen die geregeld tot ongevallen leiden

- Houd toezicht op het (on)veilig gebruik van machines. Let enerzijds op afwijkend gedrag, anderzijds op routinematige werkwijzen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan:
  - Het klimmen op machines.
  - Houden van voldoende afstand van de gevarezone van de machine.
  - Dragen van handschoenen bij het gebruik van een kolomboor.
  - Onjuist ingestelde beschermkappen op (cirkel)zaag of boor.
  - Het al dan niet gebruiken van een duwhoutje bij het (cirkel)zagen.

- Het uitzetten van machines tijdens onderhoud of schoonmaakwerk. Ook als dit maar kort duurt.
- Spreek medewerkers aan bij oneigenlijk gebruik of bij onveilige werkwijze

5. Gebruik input van andere bedrijven in dezelfde sector

- Maak gebruik van informatiebronnen uit de sector
- Werk samen in de sector en maak gebruik van initiatieven uit de sector
- Nodig collega-bedrijven of professionals uit om mee te denken over veiligheid

Het volledige rapport leest u [op de website van RIVM](#).

Infodagen Preventie en bescherming: Editie 2020

De infodag Preventie en bescherming is een jaarlijks evenement dat georganiseerd wordt door de Gemeenschappelijke preventiedienst i.s.m. de Pedagogische begeleidingsdienst. Het wordt op 3 locaties georganiseerd. Het aantal deelnemers per locatie is beperkt. Hou dus alvast één van onderstaande datums vrij!

Datums en locaties Infodagen 2020

- vrijdag 13/03/2020, in VAC Gent
- vrijdag 27/03/2020, in KRC Genk (onder voorbehoud)
- dinsdag 21/04/2020, in het Huis van het GO! Brussel

De inschrijvingsmodule zal na het kerstverlof opengesteld worden.

Opleidingen

- **EPOS**

Wilt u graag professioneel aan de slag in applicatie EPOS die wij als GO! gebruiken om preventie in de scholen op te

volgen? Dan is de opleiding EPOS basis en gevorderden voor u de perfecte keuze.

Met onze EPOS-sessies, dompelt u zichzelf helemaal onder in de wereld van preventie en absorbeert u alle kennis zodat

u straks van A tot Z weet hoe u de preventieverslagen moet opvolgen en de documenten moet beheren. Net zoals in het

schooljaar 2018-2019 zal de preventiedienst in samenwerking met PBD nieuwe sessies EPOS organiseren voor het schooljaar 2019-2020. We houden u verder op de hoogte van de planning hieromtrent.

Hieronder kan u het nieuwe aanbod terugvinden. Inschrijven voor de cursus EPOS voor beginners kan via: <https://pro.g-o.be/kalender/detail/4456/8144>. Heb je deze opleiding gevolgd en wil je dieper ingaan

op betaalde items, dan kan je de opleiding EPOS voor gevorderden volgen. Inschrijven hiervoor kan via:

<https://pro.g-o.be/kalender/detail/4455/8143>

EPOS BEGINNERS in het Huis van het GO!: 24/09/2019 - 22/10/2019 - 26/11/2019

EPOS GEVORDERDEN in het Huis van het GO!: 26/09/2019 - 10/10/2019 - 07/11/2019

- **Gratis Train the trainer-opleiding 'Veiligheid in de bus'**

Op vrijdag 18/10 organiseren de vzw Car & Bus Opleiding (FCBO) en het ICB (Instituut Car & Bus) een gratis Train the trainer-opleiding 'Veiligheid in de bus', specifiek voor leraren en preventieadviseurs van scholen. De opleiding behandelt onderwerpen die leraars kunnen opnemen in hun lessen voor de leerlingen, zoals de evacuatieoefening en de omgang met de dode hoek, en geeft tips & tricks. Het einddoel van de opleiding is om leerlingen een veilig en correct gedrag in en rond de bus bij te brengen.

Dit jaar vindt de opleiding plaats in Brussels Expo (Heizel) ter gelegenheid van Busworld.

Meer info: stefaan.liessens@sociaafonds.be (coördinator van de Train the trainer-opleiding)

- **Op stapel: opleiding Werken op ladders**

Werken in de hoogte is een risicovolle taak die vaak in onderwijsinstellingen voorkomt. Wanneer men de risico's niet kent of miskent leidt dit tot een ongeval met mogelijk werkverlet. In de meeste gevallen gaat het om poetspersoneel of onderhoudswerkmannen. Voor zowel het personeelslid als de werkgever en de collega's heeft dit een impact.

Daarom zal de Gemeenschappelijke preventiedienst, samen met een externe organisatie, een opleiding organiseren. De deelnemers krijgen de kans om in een minimum van tijd de basistechnieken aan te leren, o.a. over de montage en de controle van dit arbeidsmiddel.

De opleidingssessies zullen plaatsvinden tijdens het schooljaar 2019-2020 en worden regionaal georganiseerd in samenspraak met de bevoegde preventieadviseur. De opleiding wordt gefinancierd door het Vormingsfonds voor MVD-personeel.

Binnenkort ontvangt u meer praktische informatie.
